

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2014 року № 333. Київ. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> (дата звернення 17.02.2021).
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 02.07.2020. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997. № 24. Ст. 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 17.02.2021).
3. Олексій У.О. Парламентський контроль за дотриманням місцевих бюджетів. *Вісник асоціації фінансового права*. № 1. 2018. Харків. С. 70–78.
4. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI (із змінами і доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws> (дата звернення: 17.02.2021).

Киверо Е.С.

*здобувач I курсу магістратури кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Чернівецького юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»*

**ДЕРЖАВНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ
ВПЛИВУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНИХ РЕФОРМ**

Державне бюджетування як напрям дослідження за останні роки надзвичайно розвинулося як за формою, так і за змістом. Поступово виникає нагальна потреба у злагодженій теорії, яка дозволить зрозуміти теоретичні та правові аспекти бюджетування, її сутність, розвиток у сучасних умовах та вирішення ключових проблем, які постали перед світом. В.О. Кей визнавав цю потребу ще в 1940 році, коли він написав свою відому нині роботу «Відсутність теорії бюджету». Автор намагався вирішити проблему державного бюджетування, не маючи власної теорії, пропонуючи мікроекономічне вирішення проблеми, таке, що підвищило б ефективність розподілу бюджетних коштів. Він базував свою теорію на тому самому

обґрунтуванні, яким керувались економісти тих часів у своєму нескінченному пошуку тих функцій, які б покращили добробут суспільства [1].

Основним елементом фінансової діяльності є акт бюджетування. Бюджетування - це стандартизований процес розподілу кінцевих ресурсів на пріоритетні потреби підприємств, організацій та інших структурних одиниць і підрозділів для забезпечення покриття цих витрат ресурсами підприємства [2]. Стандартизований процес бюджетування базується як на самостійно розроблених підприємством, так і на загально-визначених вимогах і процедурах, передбачених національними стандартами бухгалтерського обліку, визначених Радою урядових стандартів бухгалтерського обліку (Governmental Accounting Standards Board, скор. GASB) [3]. У більшості випадків для державного органу бюджетування є законним повноваженням витратити гроші. Прийняття бюджету на загальнодержавному рівні означає, що керівний орган країни прийняв низку рішень, які завершуються виданням державних ресурсів потребам певних суб'єктів господарювання. Як такий, бюджет завжди є продуктом планувального процесу [4].

Розвиток процесу бюджетування також забезпечує створення важливих інструментів для контролю та оцінки джерел використання ресурсів. Використовуючи систему бухгалтерського обліку для реалізації волі керівного органу, керівники організацій можуть виконувати та контролювати структурну діяльність, дозволену бюджетом, та оцінювати фінансові результати на основі порівняння між передбаченими бюджетом та фактичними операціями. Таким чином, бюджет пов'язаний з фінансовою підзвітністю і безпосередньо пов'язаний з цілями фінансової звітності, встановленими GASB.

Функції планування та контролю бюджетних коштів властиві будь-якій організації та підкреслюють важливість належної практики складання бюджету з наступних причин: 1) кількість та якість товарів та послуг, що надаються урядами, часто не підпорядковуються ринковим силам попиту та пропозиції. Таким чином, прийняття та дотримання бюджету встановлює певні обмеження за умови відсутності конкурентного ринку; 2) ці товари та послуги, які надаються

урядами, зазвичай вважаються критично важливими для суспільних інтересів та добробуту; 3) обсяг та різноманітність операцій, які виконуються в організації роблять комплексне фінансове планування важливим для прийняття правильних рішень; 4) процес фінансового планування є критично важливим для вираження вподобань громадян і є засобом досягнення консенсусу серед громадян, членів правління та персоналу щодо майбутньої діяльності підприємства чи організації.

Зв'язок між фінансовим плануванням та підготовкою бюджету надає бюджетному плану вирішальну роль у функціонуванні державних організацій. Бюджети на державній арені часто вважаються остаточним політичним документом, оскільки прийнятий бюджет представляє фінансовий план, який уряд використовує для досягнення своїх цілей та завдань. Коли підрозділ уряду на законних підставах приймає фінансовий план, бюджет забезпечує схвалення більшості правління та відображає громадський вибір щодо того, які товари та послуги урядова одиниця надаватиме чи не надаватиме, встановлення пріоритетності діяльності, до якої буде залучений орган управління, відносний вплив різних учасників та груп інтересів у процес розробки бюджету, та план державного підрозділу щодо придбання та використання його ресурсів.

В освітньому середовищі бюджетування є безцінним інструментом як для планування, так і для оцінки. Бюджетування забезпечує засіб для перетворення освітніх цілей та програм у плани фінансових ресурсів, тобто розробка навчального плану для досягнення цілей успішності студентів та учнів має бути безпосередньо пов'язана з визначенням бюджетних асигнувань. Тож, зв'язок між навчальними цілями та фінансовим плануванням є критично важливим для ефективного складання бюджету та покращує оцінку бюджетної та освітньої підзвітності.

Стосовно цілей бюджетування, то тут необхідно зазначити наступне. Будь-яка організація (від господарюючого суб'єкта до держави) не може існувати та з упевненістю дивитися у майбутнє, якщо вона не планує, а потім не оцінює свої дії, порівнюючи свої доходи та витрати як у довгостроковій перспективі, так і в розрізі короткострокового періоду [5].

Розуміння того, як ми хочемо жити у майбутньому, дає змогу будь-якому господарюючому суб'єкту ставити цілі і формувати завдання щодо свого подальшого розвитку з метою досягнення бажаного результату. Саме бюджетування і допомагає сформувати систему взаємозв'язку цілей діяльності та оцінити їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства.

Сутність бюджетування полягає в розробці взаємопов'язаних планів виробничо-фінансової діяльності організації, її підрозділів виходячи з поточних та стратегічних цілей функціонування, контролю за виконанням цих планів, у використанні коригувальних впливів на відхилення від параметрів їх виконання. В інформаційному відношенні – це система, що інтегрує результати процесів планування, обліку, контролю та аналізу вартісних показників діяльності організації.

При розгляді бюджетування як процесу необхідно виділити три його основні елементи:

- Організаційне забезпечення, яке стосується питань внутрішньої організації підрозділів і служб підприємства, які несуть відповідальність за забезпечення і підтримку самого процесу бюджетування, а також передбачає вибір особи, яка відповідає за правильне і своєчасне виконання процесу.

- Процес бюджетування, який розбивається на окремі процедури: планування, виконання бюджетів, збір та аналіз фактичних даних і т.д. – при цьому повинен бути розроблений і затверджений регламент, за допомогою якого контролюється виконання всіх зазначених процедур.

- Технологія бюджетування включає в себе формування і консолідацію бюджетів підприємства. Для цього розробляється фінансова структура підприємства, що представляє собою сукупність центрів відповідальності. Для кожного з них окремо формуються відповідні бюджети.

Отже, система бюджетування, будучи інструментом внутрішнього фінансового планування та контролю, суттєво підвищує ефективність управління фінансами підприємства, попереджаючи про нераціональне використання фінансових ресурсів як на стадії планування, так і на стадії контролю за їх використанням. Організаційно-господарська діяльність підприємств і корпорацій здійснюється шляхом створення та

розвитку системи грошових відносин як основи і необхідної умови для формування та використання фінансових ресурсів та капіталу підприємства, тобто фінансів підприємства. Фінансові ресурси, що складають матеріальну основу фінансів, виступають в якості об'єкта обліку, аналізу, планування, розподілу і використання для реалізації цілей, відображених у фінансовому плані (бюджеті) підприємства. Оскільки підприємство являє собою відкриту соціально-економічну систему, для підтримки та розвитку його діяльності потрібна координація внутрішніх можливостей підприємства з потребами і змінами зовнішнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Key, V.O. «The Lack of a Budget Theory». American Political Science Review, 34 (December 1940). P. 1137–1140.
2. Бюджетування – Суть бюджетування та визначення основних термінів. Електронний ресурс - https://pidru4niki.com/1469072642814/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/byudzhetuвання (дата звернення 02.02.2021).
3. Governmental Accounting Standards Board. URL: <https://www.gasb.org/home> (дата звернення 02.02.2021 р.).
4. Budget Theory. Public Administration Review, 42 (November/December 1982). P. 509–515.
5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 176 с.

Кирилів Д.М.

*здобувач 1 курсу магістратури кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Чернівецького юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Сьогодні у світі сформувалася стійка тенденція, коли правозахисні групи, громадські організації та інші об'єднання часто взаємодіють з органами поліції, розглядаючи їх як